

ХРОНІКА

2–3 жовтня 2015 р. у Львівському національному університеті ім. Івана Франка відбулася Всеукраїнська наукова конференція «Національна пам'ять у філології: Постаць професора Юрія Олександровича Жлуктенка». Минуло 100 років від дня народження та 25 років з дня смерті видатного українського вченого, педагога і перекладача, і з відстані часу масмо змогу оцінити, що змінилося в українському мовознавстві завдяки його науковим працям.

Ініціатором і головним організатором конференції стала кафедра перекладознавства і контрастивної лінгвістики на чолі з її керівником, відомим перекладознавцем, лінгвістом і педагогом, доктором філол. наук проф. Р. П. Зорівчак. Організаційний комітет конференції очолив ректор університету доктор філос. наук проф. В. П. Мельник.

Конференцію, що відбувалася в головній залі університету, відкрив проректор з наукової роботи член-кореспондент НАН України Р. Є. Гладішевський. З вітальним словом до учасників конференції звернувся декан факультету іноземних мов канд. філол. наук доцент В. Т. Сулим.

Відбулося два пленарні (голова О. І. Чердиченко) та два секційні (голова З. Г. Коцюба) засідання, на яких було заслухано 16 доповідей. У виступі Н. Ю. Жлуктенко, професора кафедри зарубіжної літератури Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Київ) «Юрій Жлуктенко: Особиста історія криз призму історичного часу» наведено багатий систематизований фактаж, який дає змогу краще зрозуміти, чим керувався молодий Юрій Жлуктенко, коли після демобілізації з діючої армії йому довелося обирати майбутню професію, як формувалися його наукові зацікавлення і світоглядна позиція. У доповіді прозвучало багато нового про батька вченого Олексія Макаровича Жлуктенка і старшого брата Федора Олександровича, згадуються видатні науковці, що вплинули на формування Ю. О. Жлуктенка як ученого, зокрема М. Я. Калинович, Б. М. Задорний, Ю. В. Опельбаум, П. Г. Зеленський.

З доповіддю «Наукова спадщина професора Ю. О. Жлуктенка в контексті розвитку філології ХХ ст.» на пленарному засіданні конференції виступив О. І. Чердиченко (Київ), який дав високу оцінку внеску вченого в українську контрастивістику, перекладознавство, соціолінгвістику, лексикологію та лексикографію. На окрему згадку заслуговує доробок Ю. О. Жлуктенка як перекладача-практика, його переклади з фризської мови і перший в СРСР переклад монографії У. Вайнрайха «Мовні контакти». Доповідач поділився особистими враженнями про спільну роботу з професором Ю. О. Жлуктенком, про роль вченого в розширенні спектра мов, які вивчаються в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка.

У доповіді Р. С. Помірка «Форми лінгвальної диверсифікації в контексті типологічних досліджень професора Ю. О. Жлуктенка» головну увагу відведено впливу вченого на формування української школи комплексних зставно-типологічних досліджень на матеріалі споріднених і неблизькоспоріднених мов. Значною мірою продовженням порушеної в цій доповіді проблематики став виступ Ф. С. Бацевича на тему «Дискурс, мовлен-

невий жанр і соціальні статуси учасників спілкування (в аспекті соціолінгвістичної теорії професора Ю. О. Жлуктенка)», який відзначив вплив ученого на розвиток в Україні загального мовознавства, розширення спектра досліджуваної проблематики та інтеграції її в міжнародний науковий контекст.

Внескові вченого в розвиток української лексикології була присвячена доповідь І. Р. Буніатової (Київ) «Професор Ю. О. Жлуктенко та питання англійської неології». А. Й. Паславська у доповіді «Неозначені займенники в порівняльно-типологічній граматиці професора Ю. О. Жлуктенка: німецько-українські мовні паралелі» відзначила вплив дослідника на розгортання контрастивних і порівняльно-типологічних студій в Україні.

Особливе місце у науковій спадщині Ю. О. Жлуктенка займає вивчення мовних контактів. Цій темі була присвячена доповідь М. Е. Білінського «Етимологічне змішування в історичному тезаурусі: у контексті концепції мовних контактів професора Ю. О. Жлуктенка». Про вплив Ю. О. Жлуктенка на формування української соціолінгвістики в умовах контролю тотальної системи над культурою й науковим життям ішла мова в доповіді Б. М. Ажнюка (Київ) «Професор Ю. О. Жлуктенко і сучасна українська соціолінгвістика». Зокрема, доповідач наголосив на актуальності статті Ю. О. Жлуктенка «Сучасні проблеми теорії і практики мовного планування», опублікованої вже після смерті вченого в журналі «Мовознавство» (1990, № 4). За час, що минув, не втратили значення міркування вченого про утвердження державного статусу української мови, планування її корпусу, необхідність очищення мови від невіправданих запозичень, які спотворюють її фонетичне обличчя, засмічують лексичний склад, спричиняють граматичні мутації.

О. Ю. Васильченко, одна з учнів Ю. О. Жлуктенка, виголосила доповідь англійською мовою «Професор Ю. О. Жлуктенко — науковець, гідний захоплення без “комплексу самозахоплення”», у якій поділилася особистими спогадами про педагогічний талант ученого, його людські якості.

З. Г. Коцюба в доповіді «Англо-українські контрастивні граматичні студії в Україні (тяглість традиції й невивчені уроки професора Ю. О. Жлуктенка)» відзначила, що дослідження Ю. О. Жлуктенка заклали основи синхронних зставних студій в Україні, а його «Порівняльна граматики англійської та української мов» і досі залишається взірцем для наслідування.

На секційних засіданнях прозвучали також доповіді Л. П. Васильєвої, О. В. Литвиняк, Н. І. Андрейчук, І. М. Одрехівської, Н. М. Гриців, В. Д. Радчука (Київ).

На заключному пленарному засіданні з розгорнутою доповіддю «Україністика в інтелектуальній біографії професора Ю. О. Жлуктенка» виступила Р. П. Зорівчак.

Учасники конференції прийняли звернення до міністра культури України В'ячеслава Кириленка щодо урядових заходів на захист прав державної мови та прав інших мов України.

Б. АЖНЮК